

Alþingi
Nefndarsvið
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. P 135/1874
komudagur 26.3.2008

Reykjavík, 25. mars 2008
Tilvísun: 200802-0036

Umsögn um frumvarp til laga um br. á lögum um fæðingar- og foreldraorlof, með síðari breytingum, 387. mál

Alpýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um br. á lögum um fæðingar- og foreldraorlof, með síðari breytingum 387. mál. Frumvarpið felur í sér nokkrar efnisbreytingar á gildandi lögum, auk þess sem um er að ræða tæknilegar breytingar, m.a. vegna breytinga á lögum um Stjórnarráð Íslands.

Viðamesta efnisbreytingin skv. frumvarpinu varðar breytingu á viðmiðunartímabilinu sem lagt er til grundvallar útreikningum á greiðslum úr Fæðingarorlofssjóði. Þar sem viðmiðunartímabilið er stytta og færta nær töku fæðingarorlofsins en nú er. Alpýðusambandið fagnar þessari breytingu enda mætir hún í mikilvægum atriðum þeirri gagnrýni sem ASÍ setti fram þegar núverandi regla um þetta efni var ákveðin með lögum nr. 90/2004. Við það tækifæri benti ASÍ á að sú breyting mundi hafa í för með sér umtalsverða raunlækkun á rétti einstaklinga til greiðslu úr Fæðingarorlofssjóði og ýmiskonar óhagræði annað. Þó ber að geta þess að ábatinn af breytingunni nú mun að nokkru hverfa vegna breytinga á skilgreiningu á heildarmeðallaunum, þar sem nú verður heimilt að taka mið af öðrum greiðslum en atvinnutekjum.

Aðrar breytingar sem lagðar eru til skv. frumvarpinu virðast til þess fallnar að skýra betur framkvæmd laganna og treysta réttarstöðu einstaklinga gagnvart Fæðingarorlofssjóði.

Um leið og Alpýðusambandið lýsir stuðningi við meginefni frumvarpsins gagnrýnir það að tækifærið skuli ekki notað til að bæta úr því mikla óréttlæti og mismunun sem fellst í framkvæmd laganna þegar kemur að rétti foreldra í fæðingarorlofi til greiðslu orlofslauna vegna greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði. Um þetta efni vísast til umsagnar sem Alpýðusambandið gerði vegna frumvarps til laga um fæðingar- og foreldraorlof, 22. mál, orlofslaun frá árinu 2004. Þar sagði m.a.:

„Alpýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um fæðingar- og foreldraorlof, 22. mál, orlofslaun. Markmiðið með frumvarpinu, verði það að lögum, er að tryggja að foreldrar í fæðingarorlofi fái greidd orlofslaun vegna greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði.

Hér er að mati ASÍ um mikiivægt réttlætismál að ræða. Sú framkvæmd Fæðingarorlofssjóðs, að greiða ekki orlof ofan á fæðingarorlof, hefur ítrekað verið til umfjöllunar á vettvangi Alþýðusambandsins síðustu misseri.

Málið var til umfjöllunar á Alþingi í byrjun árs 2003, þar sem þáverandi félagsmálaráðherra lýsti þeirri skoðun sinni að greiða ætti orlofslaun af greiðslum úr Fæðingarorlofssjóði. Framkvæmdinni var skotið til Úrskurðarnefndar fæðingar- og foreldraorlofsmála. Niðurstaða Úrskurðarnefndarinnar vorið 2003 var að staðfesta framkvæmd Fæðingarorlofssjóðs.

Miðstjórn ASÍ fjallaði um niðurstöðu Úrskurðarnefndarinnar. Niðurstaða miðstjórnar var að höfða viðurkenningarmál geng Tryggingastofnun til breytingar á framkvæmdinni. Málið var höfðað 21. janúar 2004 og dómur kveðin upp í Héraðsdómi Reykjavíkur 23. september.

Krafa ASÍ var:

Að viðurkennt verði með dómi að Tryggingastofnun ríkisins vegna Fæðingarorlofssjóðs beri að greiða foreldum sem aðild eiga að aðildarfélagum Alþýðusambands Íslands og ávinna sér ekki rétt til orlofslauna í launalausum fæðingarorlofi úr hendi launagreiðanda, orlofslaun samkvæmt 7. gr. laga um orlof nr. 30/1987 af greiðslum úr Fæðingarorlofssjóði vegna þess tíma sem þeir eru í fæðingarorlofi og njóta greiðslna úr sjóðnum skv. 2. mgr. 13. gr. laga um fæðingar og foreldraorlof nr. 95/2000.

Dómurinn féllst ekki á kröfu ASÍ og sýknaði Tryggingastofnun.

Þótt Héraðsdómur sýknaði Tryggingastofnun af kröfu Alþýðusambandsins tók hann undir mikilvæga þætti í málflutningi ASÍ fyrir dómnum. Þannig féllst dómurinn á að misræmi sé á milli ákvæða orlofslaga og tilskipunar ESB um að launafólk eigi rétt á orlofslaunum í orlofi og þess að lögin um fæðingar- og foreldraorlof tryggi ekki að þeir njóti orlofslauna í orlofi vegna fæðingarorlofs. Síðan segir dómurinn: „Misræmi, sem stefnandi vísar til, breytir ekki efni þessara reglna, enda ber að hafna því sjónarmiði stefnanda að dómurinn geti túlkað reglurnar sem hér gilda á þann hátt að slíkt misræmi verði með því leiðrétt.“

Þá ber að geta þess að í tengslum við breytingar sem gerðar voru á lögnum um fæðingar- og foreldraorlofið 2004 lagði Alþýðusambandið „ríka áherslu á að tækifærið sem nú gefst, við endurskoðun laga um fæðingar- og foreldraorlof, verði notað til að taka af öll tvímæli um að foreldrar sem eiga aðild að Alþýðusambandi Íslands fái greidd orlofslaun samkvæmt 7. gr. laga um orlof nr. 30/1987 vegna þess tíma sem þeir eru í fæðingarorlofi og njóta greiðslu úr sjóðnum skv. 2. mgr. 13. gr. laga um fæðingar- og foreldraorlof.“ Eins og segir í umsögn ASÍ um frumvarpið 19. maí 2004. Við þessum ábendingum ASÍ var ekki orðið.

Það er ljóst að launafólk á almennum vinnumarkaði getur ekki sætt sig við þá niðurstöðu sem nú blasir við og felur í sér að:

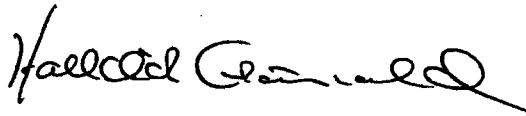
- Fæðingarorlof fólks á almennum vinnumarkaði er í reynd styttra en annarra.
- Með því er með alvarlegum hætti brotið gegn þeim markmiðum fæðingarorlofslaganna, að jafna réttindi launafólks á íslenskum vinnumarkaði.

Fyrir liggur að með niðurstöðu Héraðsdóms í máli ASÍ gegn Tryggingastofnun er málið komið á hinn pólitíska vettvang og að það er hlutverk Alþingis að sjá til þess að lögin verði með þeim hætti að markmiðum þeirra verði náð.

Í ljósi framanritaðs styður Alþýðusamband Íslands efni frumvarpsins um að foreldrum í fæðingarorlofi fái greidd orlofslaun vegna greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði. Jafnframt leggur ASÍ áherslu á að frumvarpið verði nú þegar að lögum."

Alþýðusamband Íslands áréttar þá afstöðu sem fram kemur í ívitnaðri umsögn og leggur til að nauðsynleg breyting verði gerð á því frumvarpi sem nú liggur fyrir Alþingi, þannig að hún nái fram að ganga.

Virðingarfyllt,

Halldór Grönvold,
aðstoðarframkvæmdastjóri ASÍ